

מגיד משנה

זמנים הלכות שבת פ"ו

מגיד משנה ז"ל

ובן כל הלוקח בית מהם בסוריא שמוריא בארץ ישראל לרבר וה... פ"ק דגטעין (דף ת"ז):
יב פוסק אדם עם הנכבה על המלאכה וכו'. זה מנוצר במשנה פירקא קמא (שם)
(י"ג) שניו עם ב"ש אמורים אין נוהגין ערומו לעצדן ולא כלס לנזען וכי
עם השמש. ואפילו ב"ש לא אסור כשהוא

על שמו וכתיב זה עשה מלאכה בו בשבתות וי"ט חלל עשהו לכתי מתי ארי דלמרי אריקוסיה
קא עביד מרחק נמי אמרי אריקוסא קא עביד אריקוסא למרחק לא עביד אישע. הא לגמדי
שהכל חלי כרוחץ וכן הקימו ז"ל:

מין וכן כותר לאדם וכו' דבר ששם הישראל וכו'. כתיבא וטוגיא פירקא קמא דע"ז
זכרתי למעלה. יוש מי שכתב שקין שמומר
להשכיר עשהו לכתי לפי שהרואין מוליץ בחריקות
קף מומר לטורר הנכרי בקבולת לחפור לו עשהו
או לטעוט לו כרמו ואפילו מתן החסום לפי
שהרואין מוליץ בחריקות. וכשאמר שמומר מקבלי
קבולת בנותן החסום אסור לא אמר חלל בקבולת
בנין. והכר זה מתלוקק בין האחרונים ז"ל. ויש
מי שאמר כדעת רבינו לפי שאל המירר חלל
כשהאדם כן הוא כמו שאמרו הרואים כלומר
שהם ימלו כבמירור ואריקות וכן הוא הענין ואם
יתקרו הדברי וימלו הנכרי נטול פירות ודבר
הנהלה הוא חלל כשאין הנכרי נטול פירות חלל
שהשקלא קופץ עמו במלאכה אין ממירין על סמך
שימלו הרואים דברי שאינו שואמר עטורה היא
לנכרים והשקלא נטול פירותיה למחר וא"ת נמיר
על סמך שואמר קבולת היא זה איש ששם היינו
דנין שמתקין מוליץ אומן בקבולת אפילו לננות
אם הנית היא מומר חזר כרוי כ"ל: ומ"ש
רבינו דבר ששם הישראל וכו'. ולא פרט
מרחק לפי שאין דין זה שלל כשהוא הנכרים
חלל לפי המקומות יש עתה להשכיר פורעי ויש
שאיך דכתי וכן במרחק חלל עטורה כהווי
לפי מנהג ארס. וכן כתבו ז"ל דעכשו עשהו
בנקומותיו להשכיר בין מרחק בין פורעי מותר:

אם היתה המלאכה במדינה או בתוך [ו]החחום אסור לו להניחן לעשות בשבת מפני הרואים שאינם יודעים שפסק. ואם
היתה המלאכה חוץ לחחום מותר שאין שם ישראל שיראה את הפועלין כשהן עושין בשבת: מין וכן כמותר לאדם להשכיר
כרכו או שדהו לנכרי אף על פי שהוא ורוען ונוטען בשבת. שהרואה יודע ששוכרין הן או באריסות נתן להן. ודבר ששם
ישראל בעליו קרוי עליו ואין דרך רוב אנשי אותו המקום להשכירו או ליתנו באריסות אסור להשכירו [ו]לנכרי. מפני
א טו"ס"ה סימן כמ"ג לחון ס"ה: ב טו"ס"ה סימן כמ"ג לחון ס"ה:

שבת

משנה למלך

רמ"ז ח"ל חלל אם היה מסמרה ליתם אסור ליקח עכר שבת. וכו' דלמרי דמירי אף שאינו אומר לנכרי
לעשות נשכה לפי מירי כשאוטר לנכרי לעשות נשכה חלל דלמרי דמירי אף שאינו אומר לנכרי
לדעמהו דמירא לך עבד ואפ"ה אסור ליקח עכר שבת אם לא יטענוהו. ומתן ז"ל ב"ש נשכה חלל
עלה דלמרי דמירא וכו' יקבלו מעטט הוקשה לו דהכי הוירי להסמרה ליום שבת דלא נטול
עכר שבת ומירין דמשום פקודה ערי ליה. ה"י גנזון דמיר"ם נומא דנשכה הוצרך לעעמה דפקודא
כי להמיר לו ליקח עכר שבת: ובראיה רמב"ם ב"ל דאי לאו מעטט דמירא היה אסור ליקח
עכר שבת אף ליתא אסור למירה חלל דמשתמעט דברי מהר"ם דקאמר בין הדין שאין הישראל
קוצע מלאכתו לכרי לעשות רב כשבת וכו' או קוצע מלאכתו וכו' משמע דל עממו לא הוצרך
לעעמה דפקודא חלל משום אסור למירה לנכרי לוי משום שבת שבת ז"ל למימר דהאם אין הישראל
קוצע מלאכתו לעמה דשאיך האם דשאיך הישראל נטול עכר שבת ומש"כ הוקשה לו לעעטט אסור
למירה לנכרי לא תריכא לעעמה דפקודא. ומ"מ קרי להמישכ דברי משום דחוק דנגזון מהר"ם
הוקשה לו דמכס לנכרי הוי מלחא דמירא ואלו בקשה מעעמה דנטול עכר שבת משמע דהוי
קאי דלח דעעמה דפקודא מהי נטול עכר שבת למלחא דמירא לא מהי. וא"ל כהניא ח"ב
שהיה מתן כ"ב כ"ר רמ"ה לא הוקשה לו חלל מעעמה דנטול עכר שבת ואלו מעעמה דמירא
לא הוקשה לו מעעמה דשאיך דיומר ראו להחמיר בטעול עכר שבת ממלחא דמירא. וכמת טע"ס
סי' ע"ה וכן מוכר לומר לנכרי לטעול בהמה וכמת מתן עכר המדרי כ"י מי שהשקלא ועיין במדרי
סי' ע"ה דמירא סי' ע"ה ובהגות מרדכי דהנה סי' קפ"ה:

מודם

הגהות ביימוניות

יב יב פוסק דע"ז שנתת פיק לפי ליתין (דף כ"א): כתב הראב"ד ז"ל דבר זה לא נהיר וכי
דומס לקבלות. עכ"ל:
ואני אומר דרי אינו בא עמו להשבון ככל יום והואלו וכן מה לאם משמרת הא אמרי ספ"ה
דע"ז ואם הנתן מחלה מומר מחזיר שלל כאלו לשמון ואם כאלו לנחשון אסור חללח בשבט
חלח מילחא ולא נחשון כדפי' דמפסקא ע"ז ובסוף פ"ק דמפסקא שבת
דנתיקן האם האומנין העושים מלאכה לשרא נכיוט על ש"האל אסור כבמיס מומר חלל דנ"ס
בקבולת מומר כבסר אסור פי' שכתי יום בדי"א נחטש חלל כמתובר בין כך ויין כך אסור ואם היסי
עול חלחס בין כך ויין כך מותר. ומאי בין כך ויין כך בין נחטש בין כמפובר ולכל עשייה על פי
קייולת אר"ש כן ביטא הלכה ככ"ס"ב בשבת ובאלו וכו' חללח כבמיס לא עביר חלחס מומר ואמ"ס
דקא משבטת ועוד דפי' דשבת ק"ל כ"ה דמירי נחטש על כלס כב"י דמירי נחטש על כלס כב"י
ואמ"ס עטורה הנכרי מלאכה שבת ואין לחלק בין חלחס למחזיר כמעטת קוף פ"ק דשבת ע"ז
ועוד דלמירין נתיק פיק מי שפקר אם יהיו מקבלי קבולת בנותן החסום אסור חן לחסום מומר
חלחס להשכיר לא מיטיקין. ומ"ס הרלוכ"ד שאין לו דומה לקבלות מ"מ מירי הוא שואמר עכר שבת
או עמס שדתי בקלן כדלמירין להדיא נתיק חלל החריקס והחריקסין וכן אליו עשו וכי
מקינ לה מלחמא חלחס שום הם וכן הפסד רביעי ברוך על כל התרומות והזב דמירי נחטש על כל
ז"ל. שוב מלאכה לנכרי ר"ה חלקי האי ז"ל ע"ש שבת כן בחלחס ע"ז על:
יד בו לפיכך עדי עטורה. ספ"ק דשבת ע"ז (דף כ"ב): מן י"ח מותר להשכיר עדי
ובהפסק מוקש. פ"ק דשבת (דף י"ד) וספ"ק דשבת ע"ז (דף כ"א):

הטעם

אחד רמז רמה הלכות שבת

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

הוא חזק מזה אלף מאלף... אברהם נ"י

8

כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט מ"י

אשר אמרו
[א] כמדת אבותינו...
[ב] כמדת אבותינו...
[ג] כמדת אבותינו...
[ד] כמדת אבותינו...
[ה] כמדת אבותינו...
[ו] כמדת אבותינו...
[ז] כמדת אבותינו...
[ח] כמדת אבותינו...
[ט] כמדת אבותינו...
[י] כמדת אבותינו...

הענין
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...

הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...

הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...

הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...

הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...

הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...

הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...

הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...

הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...

הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...

הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...

הענין

הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...

הענין

הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...
הוא שיש...

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ שלשלת האור היכל שלישי

שער שני

אוצר החסידים
1234

שלהז צרוך

אורה חיים

חלק שני

מכבוד קדושת אדונינו מורינו ורבינו הגדול הגאון האלהי
החסיד המפורסם אור עולם מופת הדור
נזר ישראל ותפארתו קדוש ה'

מרנא ורבנא

שניאור זלמן נבג"מ מודה' 1234567

מהדורת "וכלכתך בדרך"

סימנים רמב - רמו

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה

שנת הקהל

הלכות שבת רמז רמד

כט

שהוא עומד בחצר בפני עצמו ואין שום ישראל דר באותה חצר, ושכני המרחץ שרוחצין בה בחל יודעין הן שאין הנכרי שכיר יום אצל הישראל וכל השכר שנותנים בעד הרחיצה נותנו הנכרי לישראל, אלא השפירו לו או נתנו לו באריסות וכל השכר שנותנין בעד הרחיצה הוא להנכרי.

אבל אם הך שום ישראל שאינו משכני המרחץ לרחוץ בו בחל, מתוך שהוא יוצא ונכנס בו יודע שהוא של ישראל, ואחר כך פשיעבור שם לפעמים בשבת ויראה נכרים רוחצין בו — יחשוד את ישראל בעל המרחץ לומר שנכרי המתעסק במרחץ בשבת הוא שכיר יום אצל הישראל⁷⁶.

רמד איזו מלאכות יכול הנכרי לעשות בעד הישראל וכו' כ"ב סעיפים:

76 א אף על פי שאסור להניח לנכרי שיעשה מלאכה לישראל בשבת, אף על פי שעושה בשכר אם הוא עושה בתורת שכיר יום, כגון ששכרו הישראל קדם השבת ואמר לו בעד כל יום ויום שתעבוד לי אתן לך כך וכך, אף על פי שלא אמר לו שיעבוד גם בשבת אלא מעצמו הוא עובד — צריך הוא למחות בידו, כמו שנתבאר בסמן רמ"ג, אבל אם הוא עושה בתורת קבלנות, שקבל עליו לעשות כך וכך בעד שכר כך וכך, בין שעושה משלו, בין שעושה

צג ראה תהלה לדוד ס"ק ג. יגר"ת (ג. י.) חו' לו ע' שח. חו' לח ע' מה. מ"מ וציונים. ביאורי השולחן ע' כט. כוננת מישרים ע' פה. צד מ"א שם. וראה כוננת מישרים ע' פז. סימן רמד א סעיף ד. ב משנה שבת יז, ב. ירושלמי פ"א ה"ח. שו"ע ס"א. שור ושו"ע סי' רנב ס"ב. לקמן שם ס"ד.

הלכות שבת רמד

ל

משל הישראל, שנתן לו ממה לעשות המלאכה, כגון שנתן לו בנגד לתפור וקצץ לו שכר, או שנתן לו חוטין לארוג לו בנגד, בין שקבל עליו לארוג כל הבגד, בין שלא קבל עליו כלל לארוג כל הבגד, אלא שקצץ לו בעד כל אמה ואמה שיארוג" - מתר להניחו שיעשה כל מלאכתו בשבת.

ואפלו לכתחלה מתר לתן לו אפלו בערב שבת סמוך לחשכה, על דרך שיתפאר בסמן רנ"ב, אף על פי שיודע שהנכרי יעשה בשבת (א) (ובכך הוא חפץ"י), מפל מקום הנכרי אינו עושה בשביל

אוצר החכמה
אה"ח 1234567

קונטרס אחרון

76 (א) ובכך הוא חפץ בו דלא^א כתוספת שבת סי' רמ"ג דאוסר אם צריך אליו במוצאי שבת מיד משום דהישראל מרויח, דבהדיא מבואר בסי' רנ"ב ס"ד ובהג"ה שם^י דכשצריך אליו מותר ללובשו בשבת ולא חיישינן להרוחה זו (ואין סברא כלל לומר דמיירי בעבר ונתן, שאין זה במשמע דבריהם כלל. ועוד דהוה ליה לאסור ללובשו כדי שלא ירויח ולא יעשה איסור למפרע, דכהאי גוונא מצינו בכמה מקומות. עיין במ"ש לקמז' גבי סיתות אבניט).

ז סעיף ד.

ח מבואר יותר לקמן ס"ט: ואף אם המלאכה צריכה לו במוצאי שבת מיד מכל מקום אין זה נקרא ריוח אלא הנאה בעלמא. ומבואר בקו"א ס"ק א שלמד זאת ממשמעות המ"א סי' רמז סוף ס"ק ב, וט"ז סי' שז ס"ק ג. וראה לקמן סי' רנב ס"ה באיזה אופן אפשר דאסור.

ג רמב"ם פ"ו הי"ב. טה"ת סי' רכב. ב"י סי' רנב סוד"ה ומ"ש כתב הרוקח. וכדלקמן סי' רנב ס"ט, שדוקא בפניו ולא קצץ יש חילוק בין שלו לשל ישראל. וראה גם לקמן סי' רעו ס"ג.
ד רמב"ם פ"ו הלכה י"ב. שו"ע ס"א. וכדלקמן בסוף הסעיף.
ה ב"י ד"ה ולענין היתר. וראה גם לקמן סי"ב.
ז משנה שם (דף כב). טור ושו"ע שם.

ציונים לקונטרס אחרון

- א לכללות קו"א זה ראה ביאורי השלחן ע' רצו ואילך. כוננת מישרים ע' צ ואילך.
- ב ד"ה וכללא (בדפוסים החדשים ס"ק א). וראה ביאורים שם ס"ק א.
- ג ולקמן שם סי"א.
- ד סי' ובקו"א סק"ד. וראה ביאורי השולחן ע' רצו.

הלכות שַׁבַּת רמו

קונטרס אחרון

תשס"ז

וכן משמע בהדיא בט"ז סי' ש"ז סק"ג¹ ובמ"א סי' רמ"ז סוף ס"ק ב' שאסרו לומר לנכרי שצריך אליו שתגמר מלאכתו במוצאי שבת מיד בענין שיצטרך לעשות בשבת, משמע שאם אינו אומר כך להנכרי, אף שבאמת הוא צריך לה במוצאי שבת מיד אין בכך כלום, דאין זו נקראת הרוחה אלא הנאה בעלמא², ומותר ליהנות ממעשה שבת כשצריך לכך בשבת, או במוצאי שבת לאחר שהמתין בכדי שיעשה³ אף שבאמת עשה בשבת, או אפילו מיד במוצאי שבת אם אין ידוע לו בבירור שעשה בשבת⁴. והרוחה שאסרו הראב"ד⁵ והרא"ש⁶ ומהרי"א⁷ וב"י⁸ סי' רמ"ג ורמ"ז, היינו הרוחת נכסיו שמתרווחין ומתרכין על ידי כך⁹, דכיון שיש לישראל ריוח נכסים ממש ממלאכה זו אזי מחזי כעושה בשליחותו כמבואר ברא"ש סוף פרק קמא דשבת, אבל בהנאה בעלמא לא מחזי כעושה בשליחותו כיון שלו עצמו יש ריוח נכסים ממש עביד אדעתיה. ומ"ש המ"א כאן סק"א דאין קפידא כו', היינו לאפוקי אם היה מקפיד שתיעשה היום לפי שלא תוכל להעשות כלל למחר ויפסיד מלאכה זו לגמרי, שאז כיון שיש ריוח ממש מחזי כעושה בשליחותו אף דעביד אדעתא דנפשיה¹⁰.

ומיהו צריך עיון בדברי המ"א, שבסי' רמ"ג סק"ב כתב וליכא למימר דאדעתא דנפשיה קעביד כו', משמע בהדיא דהיכא דעביד אדעתא דנפשיה לא מתסיר משום ריוח הישראל, ואמאי אסד כאן בקבלנות דעביד אדעתא דנפשיה. ועוד קשה דכאן בס"ק ט"ז כתב טעם האיסור כששכרו לכל המלאכות משום דמשתרשא ליה¹¹, משמע לכאורה דאף אם מקרי קציצה אסור כמ"ש בראש הסימן, ואילו בסוף סי' רמ"ז¹² כתב טעם המתירים

אה"ח 1234567

ציונים לקונטרס אחרון

ה ולקמן שם ס"ט. וראה לקמן סי' רנב ס"ה וקו"א שם סק"ו, שיש לפרש דברי הט"ז שם בשני אופנים.	ה רמג ס"ג). וסוסי רמו (דלקמן סי' רמז ס"י).
ו ולעיל שם ס"א.	יג סי' רמג ד"ה ומ"ש בספרי רבינו. וסוסי רמו.
ז ראה שארית יהודה יט, ב.	יד וראה לקמן סי' רנב קו"א ס"ק ו, שגם כדינים אלו יש חילוק בין רכושו מתרבה לבין ריוח מלאכה זו גופה.
ח כבי' הדיעות דלקמן סי' רנב סי"א.	טו כדלקמן ס"ט וסי' רנב ס"ה. ושם מבואר אם גם הט"ז הנ"ל מודה בזה.
ט כדלקמן שם.	טז שהישראל מרויח (כלשון הראב"ד פ"ו
י פ"ו מהל' שבת הי"ב (דלקמן ס"ט"א) והט"ז (דלקמן סי' רמו ס"ב).	הי"ב).
יא סוף פ"ק סי' לו (דלקמן סי' רמו ס"ב).	יז סק"ט.
יב סי' רמג ד"ה ומ"ש בספרים (דלעיל סי'	

קונטרס אחרון

234567

(והיינו הגהות מרדכי^{יח} בשם רא"ם. ואף שבב"י^{יט} כתב דאפשר דדוקא בדליקה התיר, מכל מקום בספר התרומה סי' רכ"ב מבואר בהדיא שהוא הדין לכל המלאכות ע"ש^כ. וכן משמע למדקדק היטב בהגהות מיימוניות פ"וכא ובהגהות מרדכי פרק קמא^{כב}. עיין מ"א סי' רנ"ב סוף ס"ק ט' ובסי' רע"ו סק"ד ודר"ק^{כג}) משום דזה מקרי קצץ, משמע דטעם האוסרים משום דלא מקרי קצץ אבל משום הרוחה לא מיתסר אי הוה מקרי קצץ, וכמ"ש בסי' רמ"ג^{כד}. וצריך לומר דס"ל למ"א עיקר כמ"ש בסי' רמ"ג, ואתי שפיר מ"ש בסוף סי' רמ"ז^{כה}. ומ"ש כאן בס"ק ט"ו ט"ז נמי אתי שפיר משום דכאן הרי קצץ^{כו}, אלא משום שהוא שכיר שנה ולא היה מנכה לו כלום ונמצא שאין לו ריוח כמלאכה, מכל מקום מקרי עביד אדעתא דנפשיה^{כז} (כמ"ש ספר התרומה והגהות מרדכי), אלא משום דכיון שלהישראל יש ריוח ולו אין ריוח מחזי כעושה בשביל ישראל ולא אדעתא דנפשיה כאלו לא קצץ כלל. וז"ש המ"א^{כח} וליכא למימר דעביד אדעתא דנפשיה, ר"ל שירויח בזה שלא יפסיד שכרו שהרי יצטרך לשלם לו, נמצא שאין לו ריוח בזה וא"כ אסור משום ריוח הישראל, אבל אם גם לו היה ריוח לא מתחזי כלל כעושה בשביל ישראל^{כט}. ואף שברא"ש שם מבואר דאף בקבלנות לא התירו → אלא כשאין שם ריוח, היינו לענין... ליתן לכתחלה בערב שבת, דהא מוכח

ציונים לקונטרס אחרון

התרומה). וכן הוכיח לקמן שם.
 כד היינו כמו שהובא לעיל ממ"א סי' רמג
 ס"ק ב, שמטעם הרוחה לחודיה אין
 לאסור.
 כה שבמקום שקצץ אין חוששים לריוח
 הישראל.
 כו ר"ל, אף דכאן בשכיר שנה הרי קצץ.
 כז ר"ל, אף דמקרי עביד אדעתא דנפשיה כיון
 שקצץ.
 כח סי' רמג סק"ב.
 כט ראה מ"ש במהדו"ב לסי' רמג ד"ה
 והשתא אתי שפיר, שהוספת ביאור זה
 אינו במהר"י אבוהב. וגם בעצם דינו של
 מהר"י אבוהב מסיק במהדו"ב שאין חוששים
 להרווחת ישראל, וכפי שצויין לעיל סי' רמג
 ס"ג ולקמן ס"ט-יא.

יח רמז תסב. דלקמן סי"א. וכ"ה באגודה סי'
 קמו בשם ראב"י^{יח} סי' רנז.
 יט ב"י ד"ה ולענין שוכר. וכ"ה לקמן שם.
 כ וכדלעיל סי' רמג קו"א ס"ק א. וכן הוכיח
 לקמן סי' רנב קו"א ס"ק ה ד"ה והאמת
 (במוסגר).
 כא אות ו, בשם רבינו שמחה, שגם הוא
 סובר כס' התרומה, שדן בדין השפחות
 וכתב: כמו האומנים שעושיין מלאכה בבית
 ישראל שאסור אפילו בקיבולת. וכן הוכיח
 לקמן סי' רנב קו"א ס"ק ה ד"ה והאמת
 (במוסגר).
 כב רמז תנב, ד"ה על המדורה שהשפחות
 עושות.
 כג שהביא שם ושם דברי הגהות מרדכי
 הנ"ל, ובסי' רעו כתב כדעתו: ואפילו
 בקבולת כגזו ששכרו לכל השנה וכדעת סי'

הַלְבוֹת שֵׁבֶת רַמֵּד

קונטרס אחרון

לה משכירות כלים שאסור להשכיר בערב שבת לפי שיטתו משום דמחזי כו', והיינו כשנותן לו בערב שבת דוקא דמחזי כאומר לו לעשות בשבת, אבל בד' וה' מותר ליתן לו, כ"ש כשהנכרי מסיק המרחץ מאליו בכל שבתות השנה. זהו דעת המ"א בסי' רמ"ג. ומ"ש כאן דאין קפידא כו', י"ל דכוונתו שאם היה לו ריוח בזה היה אסור ליתן לו בערב שבת, דבבא זו כתבה הרמב"ם^ל במקום מתניתין דאין נותנים כו', כמ"ש המגיד משנה ע"ש. דאף שהרמב"ם^ג וב"י^ג חולקים על הרא"ש גבי שכירות כלים, היינו משום שהשוכר עושה המלאכה לעצמו, ובשביל ריוח הישראל לא מחזי כשלוחו, משא"כ בקבלנות שעושה לישראל אפשר דכולי עלמא מודו, וגם בלאו הכי הא קי"ל כהרא"ש^ד.

ועוד יש לומר והוא עיקר דסבירא ליה דאף להרא"ש גרע קבולת משכירות (וכן משמע ברא"ש שלמד דמותר ליתן עורות לעבדן בד' וה' ^ה מהא דמותר לשלוח איגרות בד' וה' ^ו ולא משכירות כלים), דקבולת אם היה בה ריוח לישראל אף אם לא מחזי כעושה בשליחותו כגון שנתן לו בד' וה' מכל מקום מחזי כעושה בשבילו, כיון שבמה שהיא נעשית בשבת יש לו בזה ריוח נכסים^ז, או ריוח מלאכה זו גופה אם היה בענין שאי אפשר לה להעשות בשבילו אלא בשבת כגון היוצא לדרך במוצאי שבת מיד ונותן כליו סמוך לחשכה^ח. משא"כ בשכירות כלים שמשכיר לו בין שיעשה בין שלא יעשה^ט, כמ"ש המ"א סי' רמ"ג^ט לענין שדה, ואין לו ריוח מיום השבת אלא בשעה שמשכיר לו שמרבה לו דמים גם בעד השבת^י, לפיכך אין האיסור תלוי אלא בשעת השכירות ולכן מותר בד' וה' ^י, וגם אח"כ אין צריך למחות כשעושה בשבת, שאח"כ אין לו ריוח כלל ולא מחזי כשלוחו ולא כעושה בשבילו. משא"כ בקבולת שבשעת עשיית המלאכה בשבת יש לו ריוח

ציונים לקונטרס אחרון

ל אף שגם לנכרי יש ריוח מהמלאכה.	לח כדלקמן סי' רנב ס"ה.
לא פ"ו הי"ב.	לט ראה שו"ת שארית יהודה סי' ה (יט),
לב פ"ו הט"ז.	סע"ב).
לג רס"ו רמו ד"ה חנו רבנן. ובשו"ע שם ס"א	מ סק"א. ולעיל שם ס"ו (לענין מרחץ מעיקר
שהביא דעה הא' בסתם שמותר.	הדין. וכ"ה שם ס"ז גבי שדה).
לד רמ"א שם. לקמן שם ס"ב.	מא ראה שארית יהודה יט, ב. ביאורי
לה כדלקמן סי' רנב ס"ו.	השולחן ע' שא.
לו כדלקמן סי' רמו ס"ה.	מב ראה גם לקמן סי' רמה קו"א ס"ק ד.
לז כדלקמו סי"א.	

לשון התנ"ך

קונטרס אחרון

ממנה, ומחמת ריוח זה הוא חפץ ורוצה ומקפיד שתיעשה בשבת, והנכרי אין לו ריוח וקפידא בזה אלא שעושה לפי תומו להשלים פעולתו, שאילו התנה עמו הישראל שלא יעשה עד לאחר השבת לא היה לו שום מניעת ריוח בשביל זה, הלכך כיון שכל ריוח עשיית השבת הוא לישראל ולא לנכרי מחזי כעושה בשבילו וצריך למחות בידו, אע"פ שעיקר המלאכה עכו"ם אדעתא דנפשיה קעביד¹⁰. אבל אם גם עשיית השבת היא אדעתא דנפשיה, כגון גבי מרחץ אילו היה מנכה לו משכרו לא מחזי כלל כעושה בשבת בשביל ישראל כי אם בשבילו. והוא הדין גבי עושי מלח וברזל וזכוכית דלקמן¹¹, והוא הדין גבי אריסות שדה שבסי' רמ"ג ס"א בהג"ה¹². ובזה נסתלקה קושיית שו"ת תודת שלמים¹³ על הראב"ד וסייעתו ע"ש. וכן משמע בהדיא בסי' רע"ו שהעתיקו שם ב"י¹⁴ ורמ"א¹⁵ ומ"א¹⁶ דברי התוס' וספר התרומה¹⁷ וסיעתם דגבי נר אסור אפילו קצץ, ועיקר הרבותא בע"כ היא בענין דגבי איגרת שרי ככה"ג דלא משתרשא ליה לישראל, וגבי נר אסור משום שגופו נהנה כו'. ולכן גבי שכירות¹⁸ פירש המ"א שם שנותן לו בכל יום כך וכך, ור"ל בעד הדלקת נרות, דאף שיש לישראל ריוח ממלאכה זו גופה שבליל שבת צריך הוא לנר, מכל מקום לנכרי יש ג"כ ריוח ידוע, שאם לא ידליק בליל זה לא ישלם לו בעד ליל זה והילכך עביד אדעתא דנפשיה (ואין לאסור משום שהוא שכיר יום¹⁹), כיון שקבל עליו כל המלאכה דינו כקבלן כמ"ש בסי' רמ"ג²⁰. וגבי קבלנות²¹ נמי אפשר דמיירי כשמשלם לו בעד כל הדלקה והדלקה. או אפשר דעיקר הרבותא היא משום שכירות, דהתם טעמא הוא משום שגופו נהנה, וקושטא דמילתא נקט דאף בקבלנות אסור אף אי הוה משכחת ביה גוונא דהתירא גבי איגרת). ומהאי טעמא נמי

ציונים לקונטרס אחרון

מג וכאופן זה נתבאר הטעם לקמן סי' רנב	נ קכב, א ד"ה ואם בשביל ישראל
סוף ס"ח: שאין מגיע ריוח להנכרי ממה	נא סי' רכב, שמחלק בין אגרת שמוחר בקצץ
שעושה בשבת אלא להישראל בלבד.	לנר שאסור כיון שגוף הישראל נהנה.
מד סעיפים כ; כב.	נב שמבואר ברמ"א שגם בזה אסור רק
מה ולעיל שם ס"ז.	מטעם נהנה.
מו ח"ב (שו"ת לחמי תודה) סוף סי' ד, דלא	נג כדלעיל סי' רמג ס"ד, כשאמר לו בעד כל
חיישינן להשרשה.	יום ויום כו'.
מז ד"ה ומ"ש רבינו אסור.	נד קו"א שם סק"א.
מח סעיף א.	נה שמפרש במ"א שם: ששכרו סתם להדליק
מט ס"ק ב. ולקמן שם ס"א.	לו נר בעת שיצטרך.

קונטרס אחרון

ענין התענית

שרי בשאין לישראל מעשיית השבת אלא הנאה בעלמא, שצריך אליו במוצאי שבת מיד, או בשבת להאומרים¹¹ דאין צריך כדי שיעשו, לפי שעכו"ם אדעתא דנפשיה קעביד, שגם לו יש הנאה מקדימת השלמת הפעולה בכל מה דאפשר ולא מחזי כעושה בשביל ישראל¹².

(ועוד יש לומר בענין אחר קצת, דאפשר דהא דאסור הראב"ד¹³ כשמרויח אף שעושה לטובת עצמו, היינו משום דכיון דמעיקר הדין אסור שיהיה לישראל הרוחה ממלאכת הנכרים בשבת גזרה שמא יאמר לו לעשות¹⁴, הילכך כשהנכרי עושה מאליו מחוייב הישראל להשתדל שלא יעשה ולא יהיה לו הרוחה, דהיינו דכשהגוי עושה לטובתו חייב הוא למלאות טובתו של הנכרי בענין ששוב לא יעשה בשבילו. למשל ישראל ששכר לו נכרי לשנה שהוא עושה אדעתא דנפשיה לקבל שכרו שקצץ לו הישראל, כמ"ש ספר התרומה והגהות מרדכי¹⁵, מחוייב הישראל למחול לו שלא יעשה ולא ינכה לו כלום משכרו כדמשמע במ"א ריש סי' רמ"ג¹⁶, לפי שבמחילה זו אין בה חסרון כיס כיון שכבר קצץ לו שכר לזה מתחלת השנה בין שיהיה לו

* הגה"ה מהרב עצמו:

זה אינו מדוקדק, דא"כ בשוכר לכתוב תמיד לישתרי¹⁷. אלא דהתם היינו טעמא דאסור כדי שישכרנו לכד משבתות, דלא מהני הבלעה אלא בשכר שבת¹⁸, והיינו טעמא משום דשליח בשכר מקרי שליח בישראל¹⁹. עד כאן הגה"ה.

מה לעשות בין שלא יהיה*, ואין בה אלא מניעת ריוח אותה מלאכה ואסור להרויח ממלאכת גוי בשבת, אבל אינו מחוייב להפסיד מכיסו למלאות טובתו של הגוי כדי שלא ירויח לו במלאכת עצמו בשבת, למשל גוי העושה מלח בקבולת בזה וכך בעד כך וכך מלח, אף שהישראל מרויח בזה כמ"ש לקמן²⁰, מכל מקום כיון שאינו מחוייב להפסיד מכיסו לשלם להם אף

ציונים לקונטרס אחרון

ס"ק טז מבואר שאסור. אמנם במהדו"ב (ד"ה והשתא אתי שפיר) מוכיח מלשון הרמב"ם (פ"ו הי"ד) שגם בשוכרו לכתוב תמיד מותר, ומסיק שבאמת גם בזה אינו צריך לנכות לו, ולא חיישינן למה שיש לישראל ריוח ממלאכתו בשבת. סד כדלקמן סי' רמו ס"א. סה וכדלעיל סי' רמג סוף ס"ד.

גו לקמן סי' רנב סי"א. נו ראה ביאורי השולחן ע' שג"ד. נח פ"ו הי"ב. נט כדלעיל סי' רמג ס"ב. ס שצויינו לעיל ד"ה ומיהו צ"ע. סא ס"ק ב. ולעיל שם ס"ג. סב סעיף כ"א. סג שיש במחילתו חסרון כיס. ואילו במ"א

הלכות שבת רמד

טובת הישראל אלא בשביל עצמו, למהר להשלים מלאכתו כדי לקבל שכרו.^א

ואינו דומה לשכיר יום^ב, שהשכיר יום אין המלאכה שלו כלל, ואין לו עסק בה, שהרי אין פונתו בעבודתו כדי להשלים המלאכה, שהרי לא עליו המלאכה לגמור, ואין לו תועלת כלל בהגמרה, אלא

קונטרס אחרון

אם לא יעשו א"כ מותר להניחו שיעשה בשביל טובתו, ואף שיגיע לו ריוח מזה אין בכך כלום כיון שהגוי מתכוין לטובתו והוא אין בידו למלאות לו טובתו במניעת הריוח בלבד, שבמניעת הריוח מחויב הוא שאסור להרויח בשבת ממעשה נכרי, ואף שהוא עושה לטובתו מכל מקום על ידי מניעת הריוח שחייב בה מן הדין לא יעשה הגוי לטובתו, אבל אם אף על ידי מניעת הריוח יעשה הגוי לטובתו אין צריך למחות בידו ומותר לו להרויח ממה שהגוי עושה לטובתו. ולכן באריסות שדה שאף אם לא יטול הישראל חלקו בפירות יעשה הגוי בשביל חלק שלו לפיכך אין צריך למחות ולא להמנע מהריוח, אבל נכרי המושכר לשנה לכתוב אם הוא בענין דמלאכה זו משתרשא ליה, שאפשר לגוי להפטר ממנה לגמרי אם לא יעשה בשבת לפי שאחר השבת יצטרך עוד לכתוב ולא יוכל לעשות שניהם כאחד, חייב הישראל להמנע מחשש ריוח ולמחול לו מלאכה זו היום, ואף שהגוי עושה לטובתו שלא יצטרך לעשות למחר שאינו יודע שלמחר יהיה עוד, מכל מקום בין היום בין למחר אינו עושה אלא בשביל השכר שקצץ לו, וחייב הישראל למחול שלא יעשה ושלא ינכה לו משכרו כלום, כיון שכבר קצץ לו השכר אף אם לא יצטרך לעשות כלל אם כן אין במחילה זו הפסד מכיסו אלא מניעת הריוח של אותה מלאכה אם לא יוכל לעשותה למחר, ודבר זה מחוייב הוא כמו שנתבאר):

ט שו"ע ס"א.
י מ"א ס"י רנב ס"ק יא. תוספת שבת סק"ב. וראה ריטב"א ע"ז כא, ב ד"ה הרי אמרו. וראה גם לקמן סי' רנב ס"ד.
יא ב"י סי' רנב ד"ה ומה שהתנה.

יב דלעיל סי' רמג ס"ד. ההגדרה בשכיר יום כיון שלא קיבל המלאכה לגמור מבוארת לעיל שם קו"א ס"ק א. אמנם במהרו"ב ד"ה ושאני שכיר יום חזר בו מביאור זה, וכיאר שתלוי אם כל יום מתחשב לבדו, עיי"ש בארוכה.

הַלְכוֹת שַׁבַּת רַמְד

בְּנִתּוֹ לַעֲבוֹד אֶת הַיִּשְׂרָאֵל כָּל הַיּוֹם כְּדֵי שְׂיִתֵּן לוֹ שְׂכָרוֹ, לְפִיכָּךְ הָרִי
 זֶה בְּעוֹשֵׂה שְׁלִיחוֹת הַיִּשְׂרָאֵל, אֲבָל הַקְּבָלָן הַמְּלֹאכָה הִיא שְׁלוּי,
 שְׂכֻנָּתוֹ בְּעִבּוּדָתוֹ הִיא לְהַשְׁלִים הַמְּלֹאכָה כְּדֵי לְטוֹל שְׂכָרוֹ, וְאִינוֹ
 בְּשִׁלּוּחוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וּמִכָּל מְקוֹם, צָרִיךְ לְזַהֵר שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בְּבֵית הַיִּשְׂרָאֵל^י, וְשֶׁלֹּא יֹאמֵר
 לוֹ שִׁיעֲשֶׂה בְּשַׁבַּת^ט, וְגַם שִׁיקְצוּץ לוֹ דָּמִים^{טו} קֹדֶם הַשַּׁבַּת, וְגַם שֶׁלֹּא
 יִתֵּן לוֹ אֶלֶּא אִם בֵּן בְּעַגְוִן שְׂיוֹכֵל הַנְּכָרִי לַעֲשׂוֹת כָּל הַמְּלֹאכָה בְּחַל
 אִם יִרְצֶה קֹדֶם הַשַּׁבַּת אוֹ לְאַחֲרָיו, כְּמוֹ שִׁיתְּפֹאֵר בְּסִמָּן רַג"ב^י, עֵינֵי
 שָׁם כָּל פְּרָטֵי דִינִים אֱלֹוֹ:

ב בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שְׂמַתָּר לְהַנִּיחַ לְקַבְּלָן נְכָרִי לַעֲשׂוֹת בְּשַׁבַּת?
 בְּשִׁעוֹשֵׂה מְלֹאכָה בְּדָבָר הַתְּלוּשׁ מִן הַקְּרַקַּע^י, שֶׁהַנְּכָרִי יִכּוֹל
 לַעֲשׂוֹתָהּ בְּבֵיתוֹ^{יט} אוֹ בְּמְקוֹם אַחֲרֵי שְׂאִינוֹ רְשׁוּת הַיִּשְׂרָאֵל, וְאִין הַדְּבָר
 נִפְרָ שֶׁהִיא מְלֹאכֶת הַיִּשְׂרָאֵל, וְאִין פֶּאן חֲשִׁישׁ מְרֵאִית הָעֵינִי^{כא}. אֲבָל
 בְּשִׁעוֹשֵׂה בְּמַחְבֵּר לְקַרְקַע, כְּגוֹן שֶׁקַּבֵּל עָלָיו לְבָנוֹת בֵּית לְיִשְׂרָאֵל^{כב},
 אוֹ לְקַצוֹר שָׂדֶה לְיִשְׂרָאֵל^{כג}, פִּיּוֹן שֶׁהַקְּרַקַּע גְּלוּיָהּ וּמְפָרְסָמַת לְכָל
 שֶׁהִיא שֶׁל יִשְׂרָאֵל — נִפְרָ הַדְּבָר לְכָל רוּאָה שְׁנֵם הַמְּלֹאכָה הִיא שֶׁל

יג מו"ק יא, ב. רימב"א שם.
 יד ירושלמי שבת פ"א ה"ח. רמב"ם. מגיד משנה
 פ"ו ה"ב בשם הרשב"א. שו"ע ס"ה. וכדלקמן
 ס"י רנב ס"ה.
 טו כדלקמן ס"י רמז ס"א וש"ג. וראה זכרון יוסף
 ס"י צו.
 טז תוס' שבת יב, א ד"ה אלא א"כ. רא"ש פ"א
 ס"י לו. שו"ע ס"א. מור ושור"ע ודמ"א ס"י רנב
 ס"ב. לקמן שם ס"ו. וראה מהר"ב לסי' רמג ד"ה
 ומבל מקום וד"ה וה"ג ס"ל למהר"ם, שכירד רעת
 הפוסקים בזה.
 יז ס"ד ואילך.
 יח ירושלמי שבת פ"א ה"ח. הובא בתוס' ז, ב
 ד"ה אין נותנין עורות. ע"ז כא, ב ד"ה אריסא.
 רא"ש שם ס"י בג. מ"מ פ"ו ה"ב.
 יט תוס' שבת שם. ר"ן שבת שם ד"ה ובכולן.
 כ"ו ס"י רנב ד"ה ורע.
 כ מו"ק יא, ב (בבית אחר).
 כא ראה לקמן ס"י רנב ס"ה ובקו"א שם ס"ק ה.
 כב ר"י בתוס' ורא"ש שם. מור ומ"א ס"ק ה.
 כג רמב"ם פ"ו ה"ה. שו"ע ס"א. ונתבאר לעיל
 ס"י רמג ס"ח.

ספר

שאלות ותשובות

דברי חיים

מ"ג

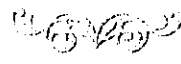
חלק ראשון

מאת ה"ה אאמ"ו הרב הגאון המובהק הקדוש והטהור
שר התורה, מנורה הטהורה, צפירת תפארה, אספקלריא המאירה,
המפורסם בכל קצוי ארץ ואיים, כחד מן הראשונים, עטרת תפארת ישראל והדרם
איש אלקים קדוש רשכב"ה כקש"ת
מרוך חיים הלברשטאם זלה"ה

האבדק"ק צאנז והגליל יצ"ו

המחבר

1234567

ועתה נדפס מחדש עם הוספות חשובות

בעוהשי"ת בזכות אבות"ק

סיני הלברשטאם

אוצר החכמה

נכד מרוך רבינו המחבר זי"ע

מצאנז

שיכון נ' בני ברק

תשע"ו

דחית ההשגה
שמוכח
בפוסקים
להיתר גם
בלא התנו

ידידי בני לא הנדקת צהשגתך צוה, דהנה מצואר
צשו"ע סי' רמ"ה דהיכי דאין המלאכה מוטלת
על שניהם דמוחר, וזה לשון רמ"א שם סעיף א'
ויש אומרים שכל זה לא מיירי אלא בשותפות שכל
אחד עוסק צימו, אבל כששניהם עוסקים ציחד כל
ימות החול, ובשבת עוסק העכו"ם לצדו, מותר לחלוק
עמו כל השכר, דעכו"ם אדעתיה דנפשיה קעציד,
ואין הישראל נהנה במלאכתו בשבת כיון דאין המלאכה
מוטלת עליו לעשות, מ"מ לא יטול שכר שבת אלא
צהנלעה עם שאר הימים".

ובמגן אברהם ס"ק א' מצואר וזה לשונו 'ואם כן
אם הם אין עושין כלום, רק שהעכו"ם מסיק
המנור ואופין צו ונותנים שכירות, אף על גב דהישראל
אסור לקבל השכירות משום שכר שבת, מ"מ ראוי
לחלוק סתם צהנלעה, כמו שכתב צ"י סוף סימן זה בשם
הריב"ש, ולא מיישין שיאמרו לנודך ישראל הוא עושה,
כיון שיש לעכו"ם חלק צו, דאם לא כן אפילו התנו
ליחסר, וכמו שכתב הרי"ר וכמו שכתב צהג"ה עכ"ל.
ובפע"ק קטן ו' כתב וז"ל 'וכן צההוא מעשה
שכתבתי לעיל בשם החוס' נמי שרי אם

מ"מ נראה שכונות רבינו לאוחה הוראה שמזכיר השו"מ שם
שהורה להיתר.

ג כמבואר בשו"ע (סי' רמה ס"א) לאסור בלא התנו מתחילה,
מחמת שאחרי שבתחילה לא היה סיכום בדבר, נראה הדבר
שכל העבודה מוטלת גם על הישראל, והגוי כשלוחו של
הישראל בעבודתו. והנה בשו"ת בית שלמה (ח"א סי' לו) השיב
לשואל שאין חסרון של התנו מתחילה באופן שתיכף כשעשה
השותפות עם הגוי התנה עמו, ואין לאסור מחמת שקודם
לשותפות היה העסק של הישראל לבדו. ויש לעיין אם נידון
רבינו היה באופן שגם אחרי שנשתתפו לא התנו עד שירד
הישראל לעשות היתר לעסקיו, ומחמת כן סבר בן רבינו שאין
להתיר כיון שלא התנו בתחילה, או דסבר בן רבינו לאסור גם
כשתתנו בשעה שנשתתפו מחמת שהיה מקודם של הישראל
לבדו, וכדעת שו"ת שם אריה (סי' ב) שאין ההיתר של התנה
באופן זה מכיון שנמכר לו החלק של הישראל.

ד הרמ"א חילק שאיסור זה הוא רק כשעובד הישראל כיום
אחר יותר כנגד עבודת הגוי בשבת, שאז אם לא התנה מתחילה
נראה עכשיו הגוי כשלוחו בשבת, אבל באופן שלא עובד
הישראל יותר מהגוי יום אחר כנגד השבת, שאז מוכח שלא
היה צריך הישראל לעבוד בשבת, ממילא אין נראה הגוי כשלוחו
ומותר. ורבינו מבסס היתרו על דברי המג"א שכאשר העבודה
לא מוטלת על הישראל עצמו אלא על פועלים, גם אז כיון
שלא היה צריך היהודי לעבוד בשבת אין צריך שיתנו מתחילה,
והקדים רבינו את דברי הרמ"א כיון שהיתר המג"א מבוסס על
דבריו.

וכיון שהמכירה היא מכירה או שכירות גמור הוא
היתר גמור לכלי עלמא צלא חולקי".

ודעתי היה חיכך צמלון הראשון לכמוצ זאת לכ"ת.
אך טרדומי וטורה הדרך מנעני עד כי
צעו"ה נחתי מעט ראיתי להודיע את הנראה לפענ"ד
והוא יצמר והיה שלום כנפש ידידו ש"צ דורש שלמו
יום צ' ח' טבת מרע"ו לפ"ק לאנו הק' חיים
הלכרשטאסי".

הגה"ה

סימן ו'

בדין מכירת עסקיו לגוי
שיעבדו בהם גוים בשבת

בנידון אשר כתב צאומס שעושים י"ש צהצריהו"ז
בשבת קודש ע"י הערמה, שנוקחין את
הפריץ לשותף על חלק אחד ממאה, ומתנים עמו
שאלם לא ירצה לצל למצטון יתנו לו עשרים רוצל כסף
צעד חלקו, ועל זה הסכימו איזה מהגדולים, וזאתה
השגת עליהם ללא מהני שותפות רק צהתנה מתחילה.

74
השנת ב'
רבינו שלא
מהני
השותפות
אלא בהתנה
מתחילה

שכיון שהמכירה מכירה גמורה באמת אין הנכרים עובדים
עבור הישראל, ומה שמקבל הישראל חלק מהרווחים אין זה
אלא תשלום ריבית מהנכרי על החוב של דמי המכירה שחייב
לישראל, וגם הבהמות הנקנות את"כ נקנות לגוי בקנין משיכה
כיון שאינו לחצר השותפין [ואמנם חידוש הוא שסמך רבינו
על קנין משיכה לבד להתיר איסור דאורייתא של שביעת בהמתו,
זה שישתרו להלן סי' יט דלרוב הפוסקים אין כסף קונה בגוי
וממילא המשיכה היא שקונה. ובמשנה ברורה סי' רמו סקי"ב
הביא מהתרו"ש להחמיר בזה. ובספר ישועות חכמה בחוסן
ישועות סי' עג אות ז כתב שבנוסח השטר של רבינו ראוי
לתקן איזה תיבות, כגון שיקנה עוד איזה בהמה בתוך השנה.
וראה בחו"ב התיקון בנוסח שהציע בספר הנ"ל שם. וע"ש
באות לרן, ורק שעדיין יש לדון מחמת חשש מראית עין, שהרי
העסק ידוע לכל כעסק של הישראל, וההיתר לחשש זה ביאר
רבינו להלן בסמינים ו' ז יעו"ש. ובענין אם מכירה זו היא
הערמה שהותרה או שאינה הערמה נתבאר להלן סוף סי' ז
(הערה לד).

יח דברי רבינו הובאו במפרים: שו"ת נהרי אפרסמון (אריה
סי' כו), שו"ת לברשי מרדכי (או"ח תנינא סי' קד, קיב), שו"ת
מהר"ש ענגיל (ח"ו סי' פח).

א בית בישול השכר.

ב לשון זו של היתר מצאנו בשואל ומשיב (רביעאה ח"ג
סי' צב), והגם שכאן אין הכוונה לאותה תשובה, שהיא תשובה
מאחרת יותר שבה מתייחס השו"מ לדברי א"ו רבינו זי"ע.

העכו"ם נוטל חצי הריזת צבל יום, דהא אין הישראל מחויב לעסוק כלל רק האופה, וא"כ לא היו האופה שלימו, וא"כ אפילו לא התנו מעיקרה שרי רק שיהיה בהצלעה' כו' עכ"ל.

עולה מדברי הפוסקים היתר בשותפות כשאין הישראל עצמו צריך לעבוד. דחיה שהדבר אסור מחמת שהפועלים עובדים אדעתא דהישראל

הרי היכי דאין השותפים מחויבים לעבוד צעממן רק שוכרים פועל, מותר כשיש לנכרי שותפות, לדעתה דנפשיה קעצדיה, וגם אינו כמעמיד פועל צידים דהא אינו מוטל עליו כלל לעבוד, ולכן היה לכאורה ההיתר צרור.

אולם נראה לי דזה אינו כלום, דבשלמא התם צתנור היכי שאינו מחויב לעשות צעמנו שמתר צותפות עם נכרי, משום שהגוי השותף מעמיד הפועל, והמלאכה נעשית בצביל חלק הגוי, ומה שחלק הישראל נתרצה לא איכפת לן כיון דהגוי עבד לדעתה דנפשיה. אבל הכא בהצרייהו שידוע לכל שהישראל שוכר הפועלים, והוא ממנה ושוכר ומשלם הכל מדידיה, והפועלים כמעט אין מכירין רק את הישראל, וא"כ עושין המלאכה רק לדעתה דהישראל, ואיכא חלק הגוי נעשית ממילא, אבל פועלים העוסקים במלאכה רק לדעתה דהישראל עבדי.

ובשלמא אם היה כולו לגוי זדאי מותר לישראל לשכור פועלים שיעשו מלאכה הנכרי

רק אם היה כולו לגוי מותר

בשבת, דהוי כאומר לו צבל לך משלך (ראה סי' שו סכ"א), דבחול ודאי מותר לומר לו צבל לך בשבת משלך, אבל הכא שהמלאכה של ישראל ועיקר ההיתר מה שהגוי עבד לדעתה דנפשיה, צבאי גוונא ודאי עושה עיקר על דעת הישראל שהוא שוכרו, וגם צאמת המלאכה הוא שלו, ומה נפקא מינה צמה שיט גם לנכרי חלק, מ"מ השכיר עושה לדעת מי ששכרו.

ולפי ענ"ד דלא מהני צוה אם יאמרו להפועלים תדעו שיט לנכרי חלק צוה, דמ"מ אינהו עבדי לדעתה דהישראל.

ולפי דמי למה שמוצא צמ"א סימן שכ"ה ס"ק כ"ט וזה לשונו 'ואף על גב דנר הדלוק אם רוב ישראל אסור אף על פי שלא אמר שעשה בצביל ישראל, התם שאני לפי שגופו נהנה מן האיסור, אבל בהמתו שרי' עכ"ל, דאלמא לא אולין צמר רוב היכי שאין גופו נהנה'.

מב"ד מקום לפענ"ד צכאן מוכח הדבר שעשה על דעת הישראל, ומערים הוא בחלק הגוי, ולכן עבד רק לדעתה דהישראל, וגם כי לא ימלט מכמה פועלים שעוסקים לפי תומם על דעת הישראל לחוד, ובהדיא מוצא היכי (דהישראל) מערים אסור, יעו"ש צמגן אצרהס ס"ק למ"ד וזה לשונו 'זה לשון

כשעושים מלאכתם בשבת, ולולי שהיו עושים על דעת הישראל היה מותר. עוד כתב לבאר מפני מה כששוכר לעשות מלאכה הגוי לא נחשב שהם שלוחיו בעשיית המלאכה. והעיקר את לשונו בחו"ב.

ז בספר בית ארוזים (הנז' בהערה הקודמת) כתב הוכחה לכך שצריך שידע הפועל למי יש תועלת מעבודתו, והעיקר את לשונו בחו"ב להערה הקודמת.

ח דברי המג"א היא לשונו של המרדכי (שבת סי' תנ), והתיר על פי סברא זו כשעכ"ם מלקט עשבים ונותן לבהמת ישראל, והובא בשו"ע שם (סי"ג).

ט וגם כאן הגאון הישראל מהגוי היא הגאון ממקו בלבד ואין נחשב שגופו נהנה, ומותר כשעשה הגוי לצורך גוי אפילו שיש שם רוב ישראל.

י דברי רבינו כאן צריכים הסבר מה כוונתו להוכיח מדברי המג"א, שהנה אם נגדו דהישראל מערים' כפי שתקנו המו"ל הראשונים (שהיו גאוני ארץ) את הגירסא, ולגירסא זו בא רבינו להוכיח שבהערים ישראל אסור, לכאורה לא היה צריך להביא אלא את תחילת דברי המג"א שם, שכאשר מערים ישראל ורגיל לעשות בהערה ע"י גוי אסור, וביתר צ"ב שלכאורה לא נצרכים כאן כלל לדברי המג"א שהרי זה גוף ההלכה בשו"ע שם (סי' שכה סי"ג) שלמרות שאם ליקט גוי עשבים והאכיל את בהמת ישראל אין צריך הישראל למחות בידו מ"מ אם רגיל לעשות

ה בתורת חיים (סי' רמה סק"ב) כתב דרבינו פירש דברי המג"א שלא כפירוש הפמ"ג ומחצית השקל שם שמדובר שהשותפין משכירים את התנור לאלו שרוצים לאפות בשבת, אלא שהשותפין הם שוכרים פועל שיעבוד עבורם בשבת, ולפירוש הפמ"ג ומחצית השקל לא מצינו היתר לנידון רבינו. וכתב שרבינו מ"אן בפירושו מטעם שאם באים אנשים לאפות בשבת מה שייך בזה הבלעה ועוד קושיות. ועוד הביא (באות ה... ש) שבשו"ת פרשת מרדכי (סי' יב) חולק על סברת רבינו ודעתו שאין להתיר לשכור פועל שמכין ששכרו הוא גם מממן הישראל נחשב זה כשכרו הישראל ג"כ. וכן דעת שו"ת מהרש"ג (ח"ב סי' טו) ולבושי מרדכי (תנינא סי' עב ועז וק"ב, וצ"ע מה שכתב שם שגם רבינו סוכר לאסור). והתורת חיים תמה מדברי המג"א הנ"ל שבהכרח מתפרשים כביאורו של רבינו. וכשו"ת נטע שורק (סי' יב) כתב כרבינו להתיר, וטעם ההיתר ביאר שם שמכין שאין שליחות לגוי נחשב רעושים מעצמם, וכן בערוך השלחן (סי' רמה סי"א) התיר. וראה מה שכתב בשו"ת חיים ברצונו (או"ח סי' ט). וראה עוד בדברי רבינו בח"כ סי' לד.

ו בספר בית ארוזים (על או"ח סי' שז בתשובה שבסוף הסימן) כתב שמבואר מדברי רבינו שגם באופן שמקבל הישראל שכר טירחה על שאומר לנכרי בשל לעצמך, מותר, מכין שאינו נהנה מגוף המלאכה, שהרי בנידון היין שרף נהנה הישראל

לא תועיל אמירה לפועלים שיש חלק לגוי

אינו דומה להיתר הנאת ממנו ממעשה גוי

הערמה מצד גוי העושה כאילו עובד לעצמו אינה מועילה

לשכירות רק דניה מיוחד לו שנת וזנה לא מיוחד לו שנת דוקא.

ובאמת זה לימא, דהרי זמנא דמוחר מפילו זמייחד לו שנת משום פסידא, כמזוחר במרדכי (שנת סי' רמו ורמו), ואלפילו הכי אסור בשכיר יום רק בקבולת, וזה אינו מוזן, כיון דמשום פסידא מותר יחד לו שנת בקבולת, גם בשכיר יום יהיה מותר לדעתא דנפשיה עבדי.

אך צאמת החילוק מזוחר, דהנה אמירה לנכרי אסור גם מטעם שליחות לחומרא כאשר הארכתי בחידושיי, או משום דמחוי כשלומו כמזוחר בחוספת שנת בהפתיחה (סי' רמג כלל 6 ו). אם כן צאם הגוי עושה בקבולת, אינו עושה מצד שליחות, רק שיש לו חלק בזה העסק כדרך אומן קונה בשנת כלי, וא"כ עושה רק מלאכתו ומלאכת ישראל ממילא נעשה.

החילוק שבשכיר יום הוי שלוחו ובקבולת עושה מלאכת עצמו

הרא"ש אצל אם מערים ישראל צנך ורגיל לעשות דבריו דהערמה על ידי עכו"ם אסור, כדאמרין פרק הפועלים עכ"ל, משמע אם אין ישראל מערים אף על פי שהעכו"ם מערים שרי כו' עכ"ל.

צוד שנית נראה לי ללא מהני הך הערמה בשותפותי, דנהי דנימא הערמה דדרענן מהני, ולפי דברי המקור חיים צהלכות פסח (סי' תמח סקי"א) מהני צהאי גוונא גם נגד דאורייתא יעו"ש, מכל מקום הכא ודאי לא מהני.

דהנה לכאורה צריך להצין החילוק מאי שנה דבקבולת מותר לדעתא דנפשיה עבדי, ובשכיר יום אסור, נימא נמי לדעתא דנפשיה קעבדי להרויח שכירתו, וכן צאמת מותר צאגרת בשכרו לימים ואינו מגביל לו זמן לדעתא דשכרו קעבדי (כמזוחר בשו"ע סי' רמו פ"ג), ואם כן לכאורה אין חילוק בין קבולת

ביאור הטעם מפני מה לא תועיל כאן ההערמה

הקדם קושיא מה החילוק בין קבולת המותרת לשכיר יום האסור

בשבת, והחירו משום פסידא, אם כן גם בלא קבולת ראוי להתיר. וכן הקשה בתהלה לדוד (סי' רמד סק"ו) שכשם שהחירו בקבולת אפילו בקובע עמו לעבוד בשבת וגורא כשלומו כן יש להתיר בשכיר יום, ורבינו מוכיח מכת קושיא זו שיש חילוק נוסף בין קבולת לשכירות, שבקבולת עושה מלאכת עצמו.

וכשואל ומשיב (רביעאה ח"ג סי' צב) חולק על דברי רבינו וכתב שהחילוק בין קבולת לשכיר יום פשוט, ששכיר יום לולא שהיהודי ישלם לגוי לא יעבוד הגוי בשבת ואם כן עובר אדעתא דהישראל, מה שאין כן בקבולת שבלאו העבודה בשבת מקבל משכורתו על סיוע העבודה, אם כן העבודה בשבת היא אדעתיה ונפשיה (והעתקתי את לשונו בחו"ב להערה כ). אמנם רבינו הקשה ממכס שגם שם לכאורה בקביעות זמן אם לא יעבוד בשבת לא יקבל משכורתו, ואפשר שהשואל ומשיב למד שקביעות הזמן במכס אינה לעיכובא ויקבל הגוי שכרו גם אם לא יעבוד בשבת, ועיין.

אז כמה מתירושי רבינו בפרק השוכר את הפועלים הובאו בתשובה בחלק חו"מ (ח"א סי' מד אות ב), ושם ביאר רבינו שגם לדעת הסוכרים שיש לגוי שליחות לחומר, מ"מ מעיקר הדין לא היה מקום לאסור אמירה לעכו"ם באיסורי שבת, שהרי לגוי מותר לעשות מלאכה בשבת, ובאיסורי שבת לא נאסר לגרום שתהיה מלאכה, מ"מ כשגורו רבנן שבות בדבר, גדר האיטור הוי כמו שלוחו. ובחוספת שבת שציין רבינו מבואר שאם ציוהו לעשות בשבת נאסר משום שהוא שלוחו ואם עושה מעצמו מלאכה ישראל נאסר משום דמחוי כשלומו.

יז לשון רבינו בדרך אומן קונה בשבת כלי, ואפשר שכתב כן רק לאלומי מילתא, ולא שתלוי ההיתר רק בזה, וכן דעת שו"ת צמח צדק (אר"ח סי' כט סק"ו) והוכיח שם כן. ועיין בשו"ת חזון נחום (סי' כט אות ו) שדן אם יש בנכרי דין אומן קונה בשבת כלי כיון שהוא דין רבנן, ויש לומר שלנכרי לא תקנו רבנן, והעתקתי דבריו בחו"ב. והנה לדברי רבינו מה

זאת צריך למחות בידו, ולכאורה נראה שאדורבא האמת היא כפי הגירסא הראשונה בדברי רבינו 'דהגוי מערים', ודין זה בא להוכיח רבינו מהמשך דברי המג"א ועיקר כוונתו ל'וכו', דהיינו להמשך דברי המג"א, שהמג"א שם פירש שלשון השו"ע נראית יותר כדברי המרדכי שאם ידוע שעושה בשביל ישראל צריך למחות בידו ולא מועיל מה שמערים הגוי ומראה הדבר כאילו עושה לעצמו. ועיין עוד בחו"ב.

יא המג"א הביא מהרא"ש להיתר כשאין הישראל מערים ורק הנכרי מערים, ומ"מ חיים שבשו"ע משמע כשיטת המרדכי לאסור הערמת הנכרי.

יב כאן מוסיף רבינו שגם באופן שיש היתר שיעבוד השותף הגוי כגון כשהתנו מתחילה, כאן אין היתר גם כשיעבוד השותף בעצמו מפני שעושה אדעתא דהישראל.

יג וגם שיטת רבינו לפסוק שמועילה הערמה בדאורייתא, עיין לעיל סי' ה הערה ו.

יד בקבולת - דהיינו שהגוי עובד בקבלנות עבור הישראל - החירו ולא חששו שיאמרו שהישראל שלחו לעבוד בשבת, ובפשוטו החילוק ששונה מפועל שכיר יום שאסור לישראל לשוכרו בשבת, כיון שבקבלנות עובד הגוי עבור עצמו, שמצד הישראל אין צריך שיעבוד דווקא בשבת, אלא שהגוי לצורך עצמו בוחר לעשות עבודתו בשבת, והקשה רבינו שהרי גם שכיר יום עובד לצורך עצמו שהרי אין ענינו תכלית העבודה שתעשה ליהודי, וכל ענינו הוא השכר שיקבל הוא הגוי על מלאכה זו. ובפשוטו החילוק הוא שלמרות שזה מטרת הגוי אבל כיון שבשכיר יום קובע לו את יום השבת לעבודה אם כן הרי הוא שלוחו לעבוד בשבת, ורבינו מקשה על חילוק זה כדלהלן.

טו הקשה רבינו שאם החילוק הוא מחמת קביעות הזמן, אם כן במכס שהיה צריך להיות אסור כשקבע לו זמן לעבוד

27

אכל בשכיר יום שפיר היו שלוחו לעשות היום מלאכה, וכי משום שישלם לו שכירות מותר לשלח בשכירות לעשות מלאכה.

בש"מא קבלנות אינו עושה לדעת הישראל כלל רק לחלקו, אכל בשכיר יום עושה רק אדעת הישראל, ורק הישראל ישלם לו שכירתו, ומשום הכי אסור בשכיר יום. (ומה שמותר בשליחות אגרת סי' רמו ס"ג הנ"ל), הוא משום שעושה רק עבור עצמו הנכרי, שיוכל לעשות צמול מלאכה אחרת כשיגמור המוטלת עליו וק"ל"ט).

ואם כן לפי זה צדאי לא מהני הערמה בשותפות הנכרי, סוף סוף הנכרי שלוחו של הישראל, צדאי אינו עושה אדעתא דידיה כלל דלא עלתה בלבו לזו, רק משום הישראל עושה כל המלאכה,

לפי"ז לא מועילה הערמה כיון שגוי עושה לטובת שליחות הישראל

שאסור בקבלן במיוחד מלאכתו לשבת אין בזה החומר שהוא כשלוחו אלא איסור אחר הוא, ועיין בהערה יט.

יח אע"פ שלא לוקח את המלאכה לעצמו, מ"מ כיון שאומן קונה בשבת כלי המלאכה נחשבת עבור עצמו אלא שמוכרה הנכרי לישראל תמורת שכרו. [ראה עוד בדברי רבינו ח"ב סי' לדן].

יט בתוספת זו שהוסיף רבינו לדרן משליחת אגרת, מבואר שמודה שיש היחר בקבלנות גם ללא הסברא של אומן קונה בשבת כלי, ויסוד ההיחר הוא מחמת שבקבלנות עבודת הגוי בשבת היא לצורך עצמו לצורך גמר מלאכתו. וכל יסוד רבינו שהיחר קבלנות יסודו בכך ששבת המלאכה לגוי, גדר זה נצרך רק באופן שקבע עמו שיעבוד בשבת, וכדין מכס שהותר גם בכה"ג משום פסידא, ששם יסוד ההיחר הוא מחמת ששבת המלאכה לגוי. ומה שהתירו רק בקיבולת ביאר רבינו שלא רצו להחיר באופן שהוא כשלוחו, ובקיבולת גם כמיחד לו את השבת אינו כשלוחו.

נחלקו האחרונים בענין זה, שדעת התוספת שבת (שם כלל א) וש"ת אבני נזר (או"ח סי' מא) שבאומר לו שיעשה מלאכה בשבת הוא שלוחו גם בקיבולת, ודעת השו"ע הרב (סי' רמג בקו"א וסי' רמד ס"א וסי"ב) הוא כרבינו. אלא שדעת רבינו ששכיר יום שהוא כשלוחו זה רק כשעושה לתועלת הישראל בשבת, ודעת שו"ע הרב שבכל אופן הוא כשלוחו, וביאר טעם ההיחר של שליחת אגרת באופן אחר (עי' בדבריו בסי' רמו ס"ז). וראה בספר זכרון יוסף (אותיות צד, צו, רכ, רכא) שביאר היטב שיטת שו"ע הרב בזה. עיין בשו"ת הוסיף משה (פרידמן, ח"א סי' ט) שביאר ענין זה.

כ הנה צ"ב שרבינו פתח ביאור זה בלשון 'סוף סוף הנכרי שלוחו של הישראלי' ומשמע שנחשב לשלוחו ממש, וסיים בלשון 'ומיחזי כשלוחו' ומשמע שרק מיחזי יש בו, ונראה שהלשון מדוקדק, שהזכיר רבינו את כ' הטעמים המוזכרים בפוסקים באיסור אמירה לנכרי שיש שליחות לחומרא לגוי

והישראל יתן לו עבור זה חלק מה להערמה, אכל צאמת הגוי אינו עושה רק לטובת ושליחות הישראל, ומשום הכי אסור הערמה כזו, צדאי אינו עושה בשביל חלקו כידוע לכל, ומחזי כשלוחו.

ובפרט שכותבים צפירוש שהצריחה ציד הנכרי אם לא יחשוב יתנו לו עשרים ר"כ, אם כן לא איכפת ליה כלל צמלאכת שבת, זין כן וזין כן יתנו לו שכרו. ואי שעושה כדי שירות הרציה, זה הערמה צרורה ודמי לחוכא, וצדאי כהאי גוונא לא אמרינן אדעתא דידיה קא עצידי.

בפרט לא שייך ההיחר כיון שהגוי יכול לקבל חלקו בלי לעבוד כלל

והגם שהנוצי"ז ז"ל (מהדו"ח או"ח סי' כט) ומציאו השערי תשובה (סי' רמה סק"ג) המיר צדאי גוונא, המעיין שם יראה דשם היה צאמת פועל ועושה על דעתו, וגם צאמת כמה כרוכרים כרכר צוה ולא

גם הנוצי"ז שהתיר היקל רק באופן מיוחד

מדרבנן ושעכ"פ מיחזי כשלוחו, ולזה כתב רבינו שבי' הטעמים שייכים כאן למרות שחלק מכור לגוי, ופתח רבינו בטענה שהוא שלוחו ממש כיון שעובד הגוי אדעתא דהישראל שמשלם משכורתו, אלא שעדיין יש לבעל דין לטעון מה אכפת לי מדעת הגוי, והרי סוף סוף כיון שבאמת הקנה חלק לגוי אם כן עובד גם לצורך הגוי, ולזה סיים רבינו שמ"מ מיחזי כשלוחו ודאי יש כאן, וטעם זה גם הוא סיבה לאסור אמירה לעכו"ם.

והנה השואל ומשיב (רביעאה ח"ג סי' צב) מקשה על דברי רבינו כאן דמה אכפת לנו שעושה הגוי אדעתא דירשאל והרי יש לנכרי חלק כאן וכל שלנכרי יש חלק מותר, ואי משום מיחזי כשלוחו הרי הערמה מותרת בדרבנן, ומבואר מדבריו שהבין בדברי רבינו כעין שכתבתי שבי' טענות יש כאן. ועיין בחו"ב מה שנראה בביאור מחלוקת רבינו והשו"מ, וכמו כן העתקתי בחו"ב את כל לשון השו"מ כאן. וראה עוד לעיל סי' ה שבאופן שמקנה חלק לממונה על העבודה נחלקו רבינו והשואל ומשיב אם גם בזה הוא הערמה.

כא ביאור דברי רבינו שהערמה מוכחת שעובד הגוי לצורך ישראל, שהרי לצורך עצמו אין צריך לעבוד, ואם נרצה להחיר מחמת שנחשיבו כעובד לצורך עצמו להגדיל משכורתו על הצד שכן יבואו לחשבון, הדבר הוא חוכא שהכל יודעים שאין כוונתם לערוך חשבון.

כב יש לחקור בביאור דברי רבינו אם כוונתו לחדש יסוד כללי שגם אם הערמה מותרת מ"מ הערמה ברורה לא התירו, או כוונתו לדרן מיוחד כאן בשכירות פועל, ונראה מלשון רבינו כצד השני, וביאור דבריו כיון שהוי הערמה ברורה ממילא ממשיך הדבר להיות מיחזי כשלוחו שידוע לכל שהנכרי עובד אדעתא דהישראל.

כג שם נידון הנוצי"ז היה שהנכרי מוכר בחנות עבור הישראל ומלבד שכרו הקנה למוכר עצמו חלק קטן ברווחים ואם כן באמת עובד בשביל עצמו להגדיל את רווחיו.

אולם הצורך אינו גדול וטהרת בזה כא חלול שבת

אולם צאמת אהובי בני כפי ששמעתי מפי נגידים יושבי סביבותינו פה אשר להם צמי מלאכה היין שרף הרצה ועולה לטך רב, ואמרו צפירוש שאין לורך גדול לעסוק בצצת צמלאכה, ואיזה מהם שעשה פעם אחת בצצת על פי מאן דהו שהמיר לו צא לפני צמרטה וקנס את עצמו, ואמר צפירוש צבא מזה חילול צצת ח"ו אשר אין לשער, לכן אהובי בני ראה אשר לפניך וכמורה עשה"ל.

סימן ז

תשובה אודות מכירת האוראנדעם והגומער לנכרי בשבת לעשות בהם מלאכה.

אסור מפני מראית עין

דע לך ידידי שמעולם לא עלה על לבי להמיר נגד המפורש בצולתן ערוך (סי' רמג ס"א) והש"ס (ע"ז כא:) לאיסור מפני מראית עין.

אין אנו כגדולי הראשונים שהיו רשאים להתיר

ועל ההיתר מפני כדי שלא יצא לידי איסור מחוך צנהול על ממונו, כאשר המירו הגאונים ומצואר צמרדכי (צנת סי' רמו רמו) וצית יוסף (פוף סי' רמד) ללא מלאחי את עצמי לדמות צדבר זה לגדולי הראשונים

רבינו כאן ובסי' כג למקור שבמכירה במקום הפסד אין לחוש למראית עין.

שיתלו הרואים שעשה בהיתר.

לא דברי רבינו הובאו בפריים: שו"ת שואל ומשיב (מהר"ד ח"ג סי' צב), שו"ת רב פעלים (אוי"ח ח"ג סי' כא), שו"ת יד יצחק (ח"ב סי' קיג אות ב), שו"ת לבושי מרדכי (אוי"ח תנינא סי' קד, קיב אות א), שו"ת מחזה אברהם (ח"א או"ח סי' לט), שו"ת מהר"ש ענגיל (ח"ד סי' נט אות ג), תורת חיים (לאוי"ח סי' רמד אות ה, סי' רמה אות ב וט), שו"ת דור רביעי (סי' יג), פתחא זוטא (בשו"ת או"ח סי' יב), שו"ת מהרש"ג (ח"ב סי' לה), שו"ת קרן לרוד (אוי"ח סי' סח), שו"ת משמיע שלום (סי' יג, ונרפס גם בירושת פליטה ח"ב סי' יא), שו"ת חוון נחום (אוי"ח סי' כט), שו"ת תורת יקותיאל (תנינא סי' ל), שו"ת נחלי אפרסמון (סי' ד), שו"ת מהר"ם בריסק (ח"ב סי' פב), שו"ת דברי יואל (ח"א יו"ד סי' לה), שו"ת חלקת יעקב (אוי"ח סי' טט), בית ארזים (על או"ח סי' שו בתשובה שבסוף הסימן), שו"ת קנין תורה בהלכה (ח"א סי' סג אות ב, ח"ה סי' יט), שו"ת באר שרים (ח"א סי' לו, ובמהדור"ח סי' קיא). (שו"ת הוסיף משה ח"א סי' ט, סי' ד).

א אחוות.

ב התירו ליהודי שקנה את זכות קבלת המכס לקחת בקבולת גוי שיגבה את המכס בשבת. ואפילו שזוכע לו לטול המכס

המיר מלאכה דאורייתא, יעו"ש שהממיר מאדכ, ולכן אין להיתר זה מקוס"י.

אולם נראה לי שיכול לעשות היתר על דרך זה שיצטוו לאיזה פריץ את הצרייהויו וכל המאטרייהלהיויו ימכרו לו צעד סך מסויים, ורק שיצטו עם השוכר שכדי להיותם צעות ישגיתו המה וצעלמם יתנהג הכל, וא"כ צכהאי גוונא ודאי אין שום חשש כלל דהוי שפירות וממכר גמור, וישכירו צאיזה סך שראוי להשכיר ואו לא הוי הערמה כלל, ולאחר כך לאחר כלות זמן השכירות יאמרו להשוכר שישלם להם מעומיהם או שיקחו היין שרף והמאטרייהאלין הנשארים צעד חוצס, ואם יתנו לו או איזה דצר צעד מה שאינו מחשצ עמהם ונותן להם היין שרף והמאטרייהאלין הנשארים צעד חוצס אין חשש כלל, וזה היתר צרור צלל שום פקפוק.

סותר בשכירות ומכר גמור

ורק מראית העין שייך כמצואר דקיימא לן דגם צשכירות אם נקרא שמו עליו אסור להשכיר כמצואר צאתרונים (ראה צשו"ע סי' רמג ס"א ומג"א סק"א), מכל מקום במקום פסידא שרי"כ. וצפרט כהאי גוונא שכבר נהיגין כן צהיתרים על פי גדולים צכמה מקומות אין שייך מראית עין, ולכן צמקום הפסד מותר צזה האוסן שכתתי לפע"ד.

במקום הפסד אין לחשוד למראית העין

בד הנוב"י שם האריך לבאר מפני מה לא נחשב ששוכרו גם לדאורייתא שהרי הרגילות שהמוכר כותב כחנות עיי"ש.

כה עיין בחור"ב שמייתי את כל התנאים שהצריך הנוב"י להיתרו.

כו עיין בחור"ב מה שיש להסתפק לפי"ז בדעת רבינו בחליבה ועשיית חמאה ע"י גוי בשבת.

כז חומרים.

כח תוספת זו נצרכת לאופן שהרווחים גדולים מדמי השכירות שהיו צריכים הרווחים להיות של הגוי השוכר, וממה שהגוי אינו לוקח את הרווחים א"כ מוכח שרק הערמה יש כאן, ולכך הוסיף רבינו שאם נותנים לגוי דבר בעד מה שאינו מחשב עמהם אין בכך חשש ואינו הערמה, [עכ"פ אינו הערמה מוכחת].

כט הנה כאן התיר רבינו באיסור מראית עין במקום פסידא, אמנם להלן בסי' ז כתב שנחלקו בזה האחרונים (וציינו שם) ולא רצה להקל מטעם זה, אלא מטעם שניחא לחבר למיעבד איסורא קלילא ולא ליעבד עם הארץ איסורא רבא, ואפשר שבסימן זה שהאריך רבינו בעיקר הדין, קיצר בענין זה של המראית עין, ועיקר ההיתר של מראית עין יסודו בדבריו שבסי' ז, שהרי גם ההיתר שם מותנה בכך שיש הפסד גדול. ועיין עוד בשיטת רבינו בזה להלן ח"ב סו"ס כב וסו"ס סי' כג. וראה בחשובת רב פעלים (אוי"ח ח"ג סי' כא) שהביא את דברי